

**आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रमहरु
वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको कार्यालय, सुर्खेत**

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरु,

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका कर्णाली प्रदेशको राजधानी भएको नगरपालिका हो। यस नगरपालिकाको दोश्रो निर्वाचन पश्चात सातौँ तथा हालसम्मको सत्रौँ नगरसभामा सम्बोधन गर्न पाउँदा गौरवान्वित भएको छु। नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्ने राष्ट्रिय हितका खातिर देशको विभिन्न राजनीतिक तथा सामाजिक आन्दोलनको अग्रमोर्चामा रहि शाहादत प्राप्त गर्ने ज्ञात अज्ञात सम्पूर्ण वीर शहिदहरु तथा कर्णाली प्रदेश स्थापनाका लागि ज्यान आहुति दिने शहिदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु। साथै विभिन्न आन्दोलनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्दै समाज परिवर्तनको अग्रस्थानमा रही योगदान पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरुप्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

कर्णाली प्रदेशको राजधानीको रूपमा रहेको यस नगरपालिकालाई प्राप्त स्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गर्दै पूर्वाधार तथा सामाजिक र समावेशीकरण विकासको क्षेत्रलाई अगाडि बढाएका छौँ। नेपाल सरकारको मापदण्ड अनुसार नगरपालिकालाई स्तरोन्नति गर्न आवश्यक पूर्वाधार, जनसंख्या र राजस्व पुऱ्याउन सफल यो नगरपालिका भएको हुँदा यस नगरपालिकालाई उपमहानगरपालिकाको रूपमा विकास गर्न वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको ४९ औँ स्थापना दिवसको अवसर पारी प्रदेश सरकारलाई आवश्यक प्रक्रिया अगाडि वढाई स्तरोन्नतिको प्रक्रियाका थालनी गरेका छौँ। नगरपालिकालाई यहाँ सम्म ल्याई पुऱ्याउन महत्पूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने सबै नगरवासीहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । प्रदेश राजधानी भए संगै यो नगरपालिका प्रचुर सम्भावना बढेर गएका छन्। दिन प्रतिदिन उच्च जनसंख्या बृद्धिको अवस्था रहेको यस नगरपालिकामा सिमित स्रोत र साधनका कारण समुदायको आकांक्षालाई पूर्ण सम्बोधन गर्न सकिएको छैन। तर पनि नगरपालिकाका सामु उपलब्ध सिमित स्रोत र साधनबाट आशातित नतिजा हासिल गर्नुपर्ने हुन्छ ।

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका कर्णाली प्रदेशको राजधानी भए संगै प्रदेशको राजधानी शहरमा पाइने सुविधाको खोजिमा कर्णालीबाट मात्रै हैन कर्णाली बाहिरका जिल्लाहरुबाट पनि यस नगरपालिकामा भइरहेको उच्च आन्तरिक वसाइसराईलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने हुन्छ । सम्भावनाको खोजी गर्दै वसाइसराई भई आएकाहरुलाई स्वागत गर्दै उनीहरु संग भएको रैथाने सीप र क्षमता नगरको विकास र समृद्धिमा

उपयोग गर्न knowledge Bank स्थापना गरि नगरलाई समृद्ध बनाउँदै लैजान थप सृजनात्मक भएर यो नगरपालिका अगाडि बढिरहेको छ ।

यसै सन्दर्भमा हाम्रो शहर समृद्ध वीरेन्द्रनगर बनाउने रहर भन्ने आम आकांक्षालाई आत्मसात् गर्दै यस नगरसभाबाट आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा नगरपालिकाले अवलम्बन गर्नुपर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई प्रस्तावको रूपमा यस सम्मानित सभा समक्ष स्वीकृतिका लागि पेश गर्न चाहन्छु ।

क) राजस्व तर्फ

१. हाल कार्यान्वयनमा रहेका स्वीकृत कर दस्तुरलाई यथावत राख्दै यो वर्ष पनि नगरपालिकालाई राजस्व सुधारको वर्षको रूपमा अगाडि बढाउँदै आत्मनिर्भर एवम् आर्थिक रूपमा मजबुत बनाउँदै लगिनेछ ।
२. कर्णाली प्रदेशको राजधानी वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाले नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसार राजस्वको दायरा पुरा गरेकाले यसलाई अझ व्यवस्थित बनाउनका लागि चालु आर्थिक वर्षमा कायम करका दरहरूलाई यथावत राख्दै नयाँ करका क्षेत्रहरू पहिचान मार्फत करको दायरामा वृद्धि गरिनेछ साथै करदाता विवरण डिजिटल प्रणालीमा आवद्ध गर्दै प्रत्येक करदातालाई करको दायरामा समेटिनेछ ।
३. राजस्व सुधार अभियानलाई प्रभावकारी बनाउँदै नगरलाई आत्मनिर्भर तर्फ लगिनेछ । प्रगतिशील कर प्रणालीको विकास सक्षम कर प्रशासनको निर्माण करका दायरा विस्तार कानून बमोजिम तोकिएका कर/गैरकर राजस्व चुवाहट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
४. स्थानीय सरकारको अधिकार सूचितर्फ पर्ने सम्पत्ति कर, घरबहाल कर भूमीकर व्यवसाय कर जडिवुटि कवाडि तथा जीवजन्तु कर सवारी साधन कर विज्ञापन कर मनोरञ्जन कर बहाल विटौली शुल्क पार्किङ शुल्क विभिन्न सेवा शुल्क दस्तुर क्षेत्रलाई फराकिलो पाउँदै कर एवम् शुल्क तिरेको अनुभूति हुने गरि करदातालाई उत्कृष्ट कर दाताको रूपमा सम्मान गरिनेछ । लगायत अन्य करलाई एकिकृत रूपमा आवद्ध गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । कार्यसम्पादनमा आधारित प्रणाली अवलम्बन गरी यसका लागि थप जनशक्ति परिचालन गरिनेछ ।
५. लामो समयदेखि नगरपालिका वा वडा कार्यालयमा व्यवसाय दर्ता नगरि व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका व्यवसायहरूलाई दर्ताका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ साथै लामो समयदेखि व्यवसाय कर नतिरेकाहरूका लागि जरिवाना विलम्ब शुल्क वा हर्जनामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा करमा छुट तथा सहूलियतको नीति लिइनेछ ।
६. महिला दलित तथा अपाङ्ग द्वारा सञ्चालित स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उधम तथा व्यवसायको व्यवसाय शुल्कमा २० प्रतिशत छुटको नीति लिइनेछ ।
७. नगरपालिकालाई तिर्नुपर्ने कर दस्तुर तिरेका र व्यवसाय दर्ता गरेका व्यवसायहरूबाट मात्र वस्तु र सेवाहरूको खरिद गरिने छ ।

८. नगरपालिका भित्र कुनै पनि सरकारी संरचनाहरू निर्माण गर्दा अनिवार्य अपाङ्ग मैत्री संरचना निर्माण गर्नुपर्नेछ। निजि क्षेत्र वा वैयक्तिक प्रयोजनका लागि बनाएमा २५ प्रतिशत कर छुट दिइनेछ।

ख) सामान्य प्रशासन तथा सार्वजनिक सेवा

९. नगरपालिकाको निर्माणाधिन रूपमा रहेको नयाँ प्रशासनिक भवनको संरचनालाई यसै वर्ष सम्पन्न गरि उक्त भवनबाट प्रदान गरिने सेवालाई पूर्ण प्रविधिमैत्री एवम् एकिकृत बनाइनेछ साथै भवन परिसर भित्र नागरिक सहायता कक्ष, सेवाग्राही विश्रामस्थल, शुद्ध पिउने पानी र गुनासो सुनुवाई संयन्त्र निर्माण सहित प्रविधिमैत्री सेवामा जोड दिइनेछ।
१०. नगरपालिका, वडा, स्वास्थ्य केन्द्र तथा विद्यालय आदि संस्थाहरूमा विद्युतीय हाजिरीको विकास र प्रयोगलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ। नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री बनाउन थप जोड दिइनेछ।
११. हाम्रो नगर हाम्रो सहर अभियान अन्तर्गत चौमासिक रूपमा नगरका गतिविधिहरू समावेश भएको बुलेटिन प्रकाशन, जनचेतना मूलक रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम उत्पादन गरी नागरिकको सूचनाको हकको प्रवर्द्धन गर्न थप प्रयास गरिनेछ। नगरपालिकाका गतिविधिहरू नियमित संचार माध्यमबाट प्रकाशन तथा प्रसारणको व्यवस्थापनका लागि संचार क्षेत्रसंग सहकार्यका साथै लोक कल्याणकारी सूचनाहरू स्थानीय संचार माध्यमबाट प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. एकिकृत डिजीटल सेवा प्रवाह प्रणाली लागू गरी नागरिकले घरैबाट सेवा लिन सक्ने प्रणालीको सुरुवात गरी सूचना प्रविधिको प्रयोग मार्फत नगरपालिका कार्यालय एवम् वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवालाई छिटो छरितो र पारदर्शी बनाउँदै शिघ्र सेवा तिब्र बिकास को मान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै सरल सरकार सहज सेवाको प्रत्याभूति हुने गरि कार्यान्वयन गरिनेछ।
१३. बजार क्षेत्र लगायत नगरका प्रमुख स्थानहरूमा सिसिटिभी क्यामराको विस्तार तथा नियमित मर्मत सम्भार गर्ने कार्यलाई नेपाल टेलिकम संग MOU गरि आपसी समन्वयमा निरन्तरता दिंदै थप प्रभावकारी बनाउँदै नगर सुरक्षा जनताको भरोसा को नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।
१४. सबै शाखा तथा वडा कार्यालयबाट विद्युतीय पत्राचारलाई लागू गर्दै क्रमशः विद्युतीय सुशासनको अवधारणा अनुसार कार्य अघि बढाइनेछ। कार्यालयका नियमित बैठक, गोष्ठी र तालिममा विशेषज्ञ सेवाको प्रयोग गर्न तथा भौगोलिक दुरी कम गर्दै लागत कटौती गर्नका लागि अनलाईन प्रणालीको प्रयोगलाई क्रमशः बढाइनेछ। शाखागत Networking लाई जोड दिँदा एकिकृत सेवा प्रणालीलाई अवलम्बन गरिनेछ सेवाग्राही लाईनमा हैन अनलाईन मा भन्ने नीति कार्यान्वयन गरिनेछ।

१५. कार्यालयमा सिकाई केन्द्रको संस्थागत विकास गरी सेवा प्रवाहमा नविनता सँगै तथ्यांकलाई चुस्त दुरुस्त र पारदर्शी बनाउनका लागि साथै सिकाइको अवसर सबैमा सुनिश्चित गर्न सूचना तथा अभिलेख केन्द्र स्थापना गरी सूचनाको अवसर र पहुँचलाई अझ बढि व्यवस्थित गरिनेछ ।
१६. नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) को प्रक्रिया टुंगोमा पुऱ्याइनेछ । यसका आधारमा कर्मचारीहरूलाई कार्यविवरण उपलब्ध गराई सो जिम्मेवारीको आधारमा सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त छरितो र जनउत्तरदायी बनाईनेछ ।
१७. कर्मचारीलाई उपलब्ध गराइने निश्चित सूचकका आधारमा कार्य सम्पादन सम्झौता गरिनेछ । कार्यसम्पादन सम्झौताका सूचकका आधारमा पुरस्कार र दण्डको नीति अवलम्बन गर्दै कार्य प्रति जिम्मेवार जवाफदेही बनाइनेछ ।
१८. नगरपालिकाबाट सम्पादन गरिने कार्य प्रक्रियालाई थप नियमित, सुचारु र जनउत्तरदायी बनाउनका लागि तयार गरिएको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई पूर्ण कार्यान्वयनमा ल्याईने छ ।
१९. समृद्ध वीरेन्द्रनगर सुखी वीरेन्द्रनगर बासीलाई आत्मसात् गर्दै नगरबासीको गुणस्तरीय जीवन प्राप्तिका लागि नगरपालिकाबाट दिईने सेवा सुविधालाई चुस्त दुरुस्त बनाई सुशासन र पारदर्शितामा जोड दिईनेछ साथै भ्रष्टाचार विरुद्धको शून्य सहनशिलताको राष्ट्रिय नीतिलाई कार्यान्वयन गर्नुका साथै नगरपालिकाको भ्रष्टाचार विरुद्धको रणनीति तयार कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२०. कर्मचारीहरूको क्षमता विकास तथा उत्प्रेरणाका लागि अन्तर स्थानीय तह असल सिकाइ आदान प्रदान मार्फत समृद्ध वीरेन्द्रनगरको सपना साकार बनाउन कर्मचारीहरूको पेसागत समर्पण, सकरात्मक तथा सिर्जनात्मक सोच अध्ययन अवलोकन भ्रमण तथा प्रतिभा प्रस्फुटन हुने लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने कामलाई निरन्तरता दिईने छ ।
२१. नगरपालिकामा कार्यरत सबै कर्मचारीहरूको एकिकृत कर्मचारी व्यक्तिगत विवरण प्रणाली (PIS) स्थापना गरी कर्मचारी प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त बनाउनका लागि कर्मचारी संकेत नम्बर कायम गरी सो को आधारमा व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक गरिनेछ । अद्यावधिक विवरणका आधारमा कर्मचारीलाई थप जिम्मेवारी वैज्ञानिक र वस्तुगत मापदण्डमा आधारित बनाईनेछ ।
२२. नगरपालिकामा कार्यरत सबै सेवा समूह तर्फका कर्मचारीहरूलाई आफ्नो पेसागत मर्यादा र आचरण प्रदर्शनलाई जोड दिईनेछ, कर्मचारीहरूलाई सम्पादित कामको आधारमा दण्ड र पुरस्कारको नीति अख्तियार गरिनेछ ।
२३. स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८१ को प्रावधान अनुसार कर्मचारीहरूलाई सर्वोत्कृष्ट स्थानीय सेवा पुरस्कार, उत्कृष्ट स्थानीय सेवा पुरस्कार र स्थानीय सेवा पुरस्कार नगरपालिका स्थापना

दिवसमा नियमित रूपमा प्रदान गरिनेछ । यसका अतिरिक्त उल्लिखित पुरस्कारबाट मात्र अस्थायी, करार र अन्य विविध कर्मचारीहरूको सेवा र योगदानलाई थप बल पुऱ्याउनका लागि सर्वोत्कृष्ट नगरपालिका सेवा पुरस्कार, उत्कृष्ट नगरपालिका सेवा पुरस्कार र नगरपालिका सेवा पुरस्कारको व्यवस्था गरिने छ ।

२४. नगरका कर्मचारी एवं पदाधिकारी, उपभोक्ता समिति र टोल विकास संस्थाहरूको पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । टोल विकास संस्थाहरूलाई वडा तहको राजस्व संकलन अभियान, सरसफाई अभियान, राजस्व संकलन, तथा अन्य अभियानात्मक र प्रचारात्मक कार्यक्रममा समेत संलग्न गराउने सो का लागि कार्ययोजना बनाई लागू गरिनेछ ।
२५. साविक स्थानीय निकायको समयमा करार नियुक्त भई लामो समयसम्म करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको योगदानको कदर हुने गरी नगद प्रोत्साहन सहितको अवकास योजनाका लागि कानून बनाई स्वैच्छिक विदाईको अवसर दिइनेछ । करार सेवाका कर्मचारीहरूको सेवा अवधिलाई बर्गीकरण गर्दै सेवा सुविधाको व्यवस्था गरी योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गरी काममा थप प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२६. नगरपालिकाका वढि कार्यवोझ हुने र नियमित समयको कामले मात्र समय अपुग हुने शाखाहरूका कर्मचारीहरू तथा अन्य नगरपालिकाका इच्छुक कर्मचारीहरूलाई वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको कार्य व्यवस्था सञ्चालन कार्यविधि, २०८१ अनुसार उत्प्रेरित गर्दै थप परिचालन गरिनेछ ।
२७. यस नगरपालिकामा कार्यरत नगरप्रहरी, दमकलमा काम गर्ने, सरसफाई तथा अन्य जोखिमयुक्त क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरूलाई बीमा संग आवद्ध गरि काममा थप उत्प्रेरित गरिनेछ ।
२८. नगरको सुशासन प्रवर्द्धन तथा सुरक्षा लगायतका क्षेत्रमा काम गर्ने गरी नगर प्रहरीको सेवा गठन तथा पदपूर्तिको कार्यलाई पूर्णता दिईएको छ । पदपूर्ति भएका नगर प्रहरी मार्फत फूटपाथ व्यवस्थापन, आन्तरिक सुरक्षा व्यवस्थापन, शहरी सौन्दर्यका लागि परिचालन गरिनेछ । साथै सार्वजनिक प्रशासन भित्र सुरक्षित कार्यक्षेत्र अभियानलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२९. यस नगरपालिकाले हप्तामा एक दिन (शुक्रवारका दिन) स्थानीयता झल्कने पोसाकको अनिवार्य व्यवस्था गरी अलग पहिचानको प्रवन्ध गरिनेछ ।
३०. संघीयताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कानून परिमार्जन र निर्माण गरिनेछ । तिनवटै तहबाट निर्माण भएका कानूनको निरन्तर र नियमित अध्ययन गरी कानून तर्जुमा तथा सुधारलाई अनुसन्धानमुखी बनाईनेछ ।

३१. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई सरल सहज बनाउने नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्न निरन्तर सुक्ष्म निगरानी गर्ने हेलो मेयर वीरेन्द्रनगर मार्फत गुनासोहरूको व्यवस्थापन गर्नका लागि केही क्षेत्रका लागि Rapid response team निर्माण गरी परिचालन गरिनेछ ।
३२. नगरपालिकाबाट कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा वडाहरूका कार्यक्रम, लक्षित वर्गका कार्यक्रम, प्रशासनिक खर्च, सहूलियत तथा लोककल्याणकारी कार्यक्रमहरूमा सम्भव भएसम्म एकरूपता ल्याउने कार्यलाई अगाडि वढाइने छ ।
३३. कर्मचारीहरूको मापदण्ड बनाई Right man in right place at right time र चक्रिय सुरुवा जस्ता दुवै प्रणालीलाई आवश्यकता अनुसार प्रयोगमा ल्याई कार्यान्वयन गरिनेछ, वडाहरूको कार्यवोझका आधारमा कर्मचारीहरूको तह कर्मचारीको संख्या निर्धारण गरी परिचालन गरिनेछ, साथै अन्तरशाखा समन्वयलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाईने छ ।
३४. नगरपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरूको ले-आउट, रंगरोगनमा एकरूपता ल्याईने छ ।
३५. घण्टाघर पार्क दक्षिण पट्टि म.प. विश्वविद्यालयको उत्तर तर्फको क्षेत्रलाई IT Zone park को रूपमा विकास गरि खुला अध्ययनको क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
३६. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको सञ्चार नीति स्वीकृत गरि कार्यान्वयन गरिनेछ, यसका लागि पत्रकार महासंघको समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रमलाई अगाडि वढाइने छ र साथै पूर्वाधार विकास र पत्रकारहरूको उत्प्रेरणाका लागि आवश्यकताका आधारमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सहकार्य गरिनेछ ।
३७. नगरपालिकाका विकासका आयोजना छनोट गर्दा नागरिक संलग्नता नीतिको आधारमा गरिने छ । विकासलाई समावेशी तथा सबैको पहुँच योग्य बनाईनेछ ।

ग) सूचना तथा प्रविधि तर्फ

३८. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकालाई आधुनिक, स्मार्ट, समावेशी र दक्ष सेवा प्रदायक संस्थाको रूपमा विकास गर्दै IT हब का रूपमा स्थापित गर्नका लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।
३९. एकीकृत सेवा प्रणालीको स्थापना गरी नागरिक सेवाहरूलाई एकै द्वार सेवा (One-door Service), एकै स्थान सेवा (One stop service), विद्युतीय सरकार (प्रणालीमार्फत नगरवासीलाई अझ छिटो, पारदर्शी र प्रभावकारी सेवा प्रवाह गरिने छ ।

४०. नगरपालिकालाई डिजिटल नगरपालिकाको रूपमा रूपान्तरण गरी सम्पूर्ण प्रशासनिक प्रक्रिया डिजिटल प्रणालीमा रूपान्तरण गर्ने जस्तै फाइल ट्र्याकिङ सिस्टम (DMS), ई-दस्तावेज हस्ताक्षर प्रणालीको प्रयोग गरी आन्तरिक तथा बाह्य पत्राचारमा डिजिटल माध्यमको प्रयोगलाई थप व्यवस्थित गरिने छ ।
४१. सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने जस्तै IMIS (Integrated Municipality Information System) र GIS (Geographical information system) प्रणाली लागू गरी कर्मचारी कार्य प्रदर्शन अनुगमन प्रणाली संचालनमा ल्याईने, गुनासो व्यवस्थापन प्रणालीको विकास Digital apps समेतको प्रयोग बाट गुनासो संकलन गरि सो को व्यवस्थापन गरिनेछ ।
४२. डिजिटल भुक्तानी प्रणालीको विकास र विस्तार गरी कर, सेवा शुल्क लगायत सबै भुक्तानी प्रणालीलाई ई-भुक्तानी जस्तै मोबाइल बैंकिङ, क्युआर कोड, Connect IPS जस्ता प्रणालीको एकीकरण प्रणालीबाट सञ्चालनमा ल्याउने छ ।
४३. ई-सेवा प्रणालीको विकास गरी नागरिकलाई विभिन्न सेवाहरू जन्म/मृत्यु दर्ता तथा प्रमाणपत्र, घरजग्गा सम्बन्धी प्रमाणपत्र, सिफारिस/अनुमति पत्रहरू कर विवरण तथा भुक्तानी प्रणाली अनलाइनबाट उपलब्ध गराईने छ ।
४४. वीरेन्द्रनगरलाई IT हबको रूपमा विकास गरी सूचना प्रविधि पार्क (IT Park) स्थापना, IT यूवा उद्यमशीलता प्रोत्साहन (स्टार्टअप इन्क्युबेसन सेन्टर), स्थानीयस्तरमा IT तालिम र सीप विकास कार्यक्रम गरी रोगारीको सिर्जना गरिने छ ।

घ) न्यायिक सेवा तर्फ

४५. नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन प्रचलित कानून र न्यायका मान्य सिद्धान्तका आधारमा स्थानीय स्तरमा उत्पन्न हुने विवादको समाधान छिटो, छरितो, सर्वसुलभ, मितव्ययी, निष्पक्ष, प्रभावकारी र जनउत्तरदायी विधि र प्रक्रिया अवलम्बन गरी वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने आर्थिक रुपले विपन्न तथा असहाय व्यक्तिहरू सबैका लागि न्यायमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्ने निःशुल्क कानूनी सहायता एवम् सेवाको व्यवस्था गरिनेछ ।
४६. कानूनी परामर्शलाई वडास्तरसम्म विस्तार गर्न कानूनी परामर्श सेवा प्रदायक संस्थासंग प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट सेवा खरीद गरी जनताको कानूनी सेवामा सहजीकरण गरिनेछ ।
४७. न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने विषय/मुद्दाहरूमा कानून व्यवसायीद्वारा मुद्दा दर्ता, बहस पैरवी गर्न पाउने विषय लगायतको व्यवस्था मिलाई कानूनी उपचारको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

४८. नगरवासीको न्यायमा पहुँच स्थापित गर्न आर्थिक रूपले विपन्न तथा असहाय व्यक्तिहरू महिला, जेष्ठ नागरिक र अपांग लगायतलाई निःशुल्क कानूनी सहायताको व्यवस्था गरिनेछ ।
४९. आर्थिक रूपमा कमजोर पीडित पक्षलाई नगरपालिकाको तर्फबाट निःशुल्क कानूनी सेवा प्रदान गरिनेछ । न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने मुद्दाहरूमा कानून व्यवसायीद्वारा मुद्दा दर्ता बहस पैरवी लगायतको कानूनी उपचारको लागी वैतनिक वकिल मार्फत न्यायको सुनिश्चितताको गरिनेछ ।
५०. विवादको समाधान सकेसम्म मेलमिलापको माध्यमबाट गर्न वडास्तरीय मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालनलाई विशेष जोड दिईने छ । स्वच्छता, निष्पक्षता, निश्चितता, समानता र समन्याय सहितको अनुमानयोग्य न्यायिक पद्धति आत्मसात् हुनेगरी वीरेन्द्रनगर नगरपालिका नगर कार्यपालिकाद्वारा स्थानीय कानून तर्जुमा गर्ने, साथै न्यायिक समितिबाट भएका मिलापत्र वा निर्णय कार्यान्वयनलाई विशेष प्राथमिकता दिईने छ ।
५१. विपन्न वस्ती तथा वडाहरूमा न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन सम्बन्धमा अनुशिक्षण गरी विपन्न वर्गलाई निःशुल्क कानूनी उपचार प्राप्त गर्नका लागि उत्प्रेरित गरिनेछ । न्यायिक समितिको कार्यसम्पादनमा विद्युतीय प्रणालीको माध्यम र सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी न्याय सम्पादनको कार्यलाई सरल, सहज र पहुँचयोग्य बनाइ शिघ्र न्याय सम्पादनमा जोड दिइनेछ ।
५२. अन्तरपालिका तथा न्याय सम्पादनसँग सम्बन्धित निकायहरूसँग निरन्तर रूपमा अन्तरक्रिया तथा अनुभव आदान प्रदान गरी न्यायिक समितिको कार्यसम्पादनलाई क्रमशः परिस्कृत गरिनेछ । नगरपालिकाका सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूलाई वडा स्तरमा विवाद समाधानका लागि परिचालन गरिनेछ ।
५३. कर्णाली प्रदेश भित्र रहेका सबै स्थानीय तहहरूमा रहेका न्यायिक समितिहरूको अनुभवलाई एक आपसमा आदानप्रदान गर्नका लागि कर्णाली प्रदेश स्तरिय न्यायिक सम्मेलन गरिनेछ ।

ठ. पूर्वाधार विकास क्षेत्र तर्फ

५४. भेरी लिफ्टिङ खानेपानी आयोजनालाई तिव्रता पूर्वक निर्माण गरी सम्झौता अवधि २ वर्ष भित्रै सम्पन्न गरिने छ । साथै खानेपानीको वैकल्पिक स्रोतको रूपमा रहेको डिप बोरिङमा रिजर्भ्वयर ट्यांकी निर्माण गरी नयाँ खन्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ साथै नयाँ बोरिङ खन्ने कार्यलाई आवश्यकता पहिचान गरी अनुमति दिइनेछ ।
५५. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको नगर गौरवको आयोजना घण्टाघर पार्क निर्माण, घण्टाघर दक्षिण पार्क तथा पार्किङ निर्माण गोदामलाईन पार्किङ निर्माण तथा फुटपाथ व्यवस्थापन कार्य यसै वर्ष सम्पन्न गरि पर्यटन पूर्वाधार तथा बजार व्यवस्थापन कार्य पुरा गरिनेछ ।

५६. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं ९ मा रहेको १५ शैयाको नगर अस्पताललाई यसै आ.व.भित्र सम्पन्न गरि सेवा प्रवाहको कार्यलाई अझ प्रभावकारी ढंगबाट सुचारु गरिनेछ ।
५७. घण्टाघर पार्क क्षेत्रमा स्वच्छ खानेपानीका लागि वाटर एटिम प्रणालि जडान गरिनेछ ।
५८. पर्यटकिय क्षेत्र बुलबुले उध्यान बुलबुले ताल संरक्षण चोक सुधार कार्यक्रम मार्फत चोक चौतारा संरक्षण कार्यलाई थप निरन्तर दिदै नगरलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
५९. नगरपालिका भित्रको चक्रपथ निर्माण कार्य प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा व्यवस्थित गर्दै निर्माण कार्यमा सहजीकरण गरिनेछ ।
६०. धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र सुर्खेतको देउती बज्यै, लाटिकोईली शिव मन्दिर गढि क्षेत्रको विकासमा तिब्रता दिइनेछ ।
६१. वीरेन्द्रनगर नगरभित्रका खुला स्थानहरूलाई समावेशी पार्कको रुपमा विकास गर्दै महिला मैत्री तथा समावेशी शहर निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६२. उज्यालो नगर कार्यक्रम अन्तर्गत हाइमास्क लाईट जडान सोलार बत्ति जडान र विजुली बत्ति जडान कार्यलाई थप विस्तार गर्दै सडकलाई उज्यालो, व्यवस्थित र सुरक्षित बनाइनेछ ।
६३. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका परिसरलाई सेवाग्राही मैत्री बनाउन आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ । नगरपालिकाबाट हुने नक्सापास कार्यमा EBPS लागू गरी कार्यालयलाई पेपरलेस बनाउने अभियानको सुरुवात गरिनेछ ।
६४. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका क्षेत्रभित्र सर्वसुलभ नगर यातायात सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी यसै वर्ष देखि नगरवस सञ्चालन गरिनेछ ।
६५. सडक गुरुयोजनालाई पूर्ण पालना गरी तोकिएको मापदण्ड अनुसार सडक पूर्वाधार विस्तार गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रका पर्यटन पूर्वाधारमा पिकनिक स्पट, खानेपानी तथा शौचालयको थप विकास गरी आधुनिकता प्रदान गरिनेछ ।
६६. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. १० मा रहेको भेरी आर्यघाटलाई निर्माण सम्पन्न गरी आधुनिक घाटको रुपमा विकास गरिनेछ ।
६७. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. ६ मा रहेको वीरेन्द्र चोकमा ट्राफिक लाइट जडान कार्य सम्पन्न गरिनेछ । साथै अन्य चोकहरूमा विस्तार कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६८. रत्न राजमार्गमा भईरहने दुर्घटना जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न मंगल गढी चोकमा आकाशे पुल निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ । साथै एरिचोक, एअरपोर्ट चोक विस्तारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६९. उत्तरी जलाधार क्षेत्रहरूमा वाटर रिचार्ज (Water Recharge) पोखरीहरू निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७०. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका भित्र हुने निर्माण कार्यलाई गुणस्तरीय बनाउन डकर्मी तालिम सञ्चालन गरिनेछ । उपत्यका भित्रका खोलाहरूमा करिडोर निर्माण गर्न खोला क्षेत्राधिकार एकिन गरी तटबन्धन गर्न सम्बन्धित निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७१. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने भवनमा आकाशे पानी, भान्सा कोठाको पानी र बाथरूमको पानी व्यवस्थापनको लागि कम्तिमा १*१*१ को Water Recharge गर्न व्यवस्थापन गर्न घर धनीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
७२. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरूको नियमित तथा पटके मर्मत कार्य गर्न सडक मर्मत युनिट गठन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
७३. प्रदेश राजधानीको रूपमा रहेको वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको बढ्दो सवारीचाप लाई व्यवस्थित गर्न सिटी बसपार्क विस्तार कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ साथै लामो दूरीका सवारी व्यवस्थापनका लागि कर्णाली बसपार्क निर्माण कार्यलाई यथासिघ्र सुरुवात गरिनेछ।
७४. ल्याण्डफिल साइट पूर्वाधार निर्माणलाई निरन्तरता दिइनेछ। वीरेन्द्रनगर नगरपालिका भित्रका विभिन्न स्थानहरूमा आवश्यकता पहिचान गरी अटो भिलेजको रूपमा विकास गरिनेछ।
७५. सार्वजनिक स्थानहरूमा शौचालय निर्माण कार्यलाई आवश्यकतानुसार निरन्तरता दिइनेछ।
७६. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका अन्तर्गत गुरुयोजनामा समेटिएका सडकहरूको लगतकट्टा कार्यको शुरुवात गरिनेछ।
७७. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका सरकारी जग्गा संरक्षणको अभियानलाई अगाडि बढाउँदै सडक छेउछाउमा खुला पार्किङको कामलाई निरन्तरता दिइनेछ।

ड) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद विकास तर्फ

७८. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकालाई कर्णाली प्रदेश कै शैक्षिक हबको रूपमा विकास गरि उत्कृष्ट शैक्षिक केन्द्र बनाउने दूरदृष्टिका साथ निर्माण गरिएको १० बर्षे शैक्षिक रणनीतिको आधारमा शिक्षासम्बन्धी बजेट तथा कार्यक्रमहरू क्रमशः तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
७९. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका र मध्य पश्चिम विश्वविद्यालय विच वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वृहत शैक्षिक सुधार तथा अध्ययन अनुसन्धानका विषयमा भएको दोहोरो समझदारी अनुरूप विभिन्न गतिविधिहरू अघि बढाइनेछ।
८०. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका भित्रका गरिव तथा जेहेन्दार छात्रछात्राहरूको उच्च शिक्षामा सहयोग गर्ने उद्देश्यले मध्यपश्चिम विश्व विद्यालयमा रु २ करोडको वीरेन्द्रनगर उच्च शिक्षा शैक्षिक छात्रवृत्ति कोष स्थापना गरिनेछ।
८१. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका पदाधिकारीहरू र विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू सहित विभिन्न विश्वविद्यालयहरूमा भएका ज्ञान सीप दिगो विकास र श्रोत व्यवस्थापनका सिकाईमा आधारित अध्ययन अवलोकन भ्रमण गरि प्राप्त सिकाईहरूलाई नगरपालिकाको वृहत हितमा उपयोग गरिनेछ।
८२. नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा महिला बालबालिका विपन्न सहयोग अपेक्षाकृत समुदायका विभिन्न पक्षमा कानूनी साक्षरता एवम् सहयोग, नगरपालिका भित्र मेरो पकेट मेरो डस्टबिन कार्यक्रमको चेतना अभियान पर्यावरणिय तथा दिगो विकास र व्यवस्थापनको क्षेत्रमा अनुसन्धान, आवश्यक विभिन्न विषयमा

तालिम योजना तथा नीति तर्जुमा एवम् कार्यान्वयन, भौतिक पूर्वाधारको परामर्श, सामुदायिक विद्यालयमा अतिरिक्त शिक्षण अभ्यास लगायतका विविध क्षेत्रहरूमा मध्यपश्चिम विश्वविद्यालय संग आपसी सम्झौताका आधारमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

८३. कर्णाली प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूबाट प्रदेश राजधानी वीरेन्द्रनगरमा अवस्थित मध्यपश्चिम विश्वविद्यालयमा उच्च शिक्षा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि उपयुक्त ठाउँमा नगरपालिका र नगरविकास समितिमको स्वामित्वमा रहने गरि छात्रवास निर्माणका लागी आवश्यक जग्गा व्यवस्थापन सहित प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।
८४. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका क्षेत्रमा स्थायी बसोवास गर्ने लक्षित उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई आधारभूत र माध्यमिक शिक्षामा पहुँच अभिवृद्धि गरी विद्यालयमा निरन्तरता दिन म बनाउछु, मेरो नगर शिक्षा विकास कोषलाई निरन्तरता दिई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
८५. विद्यार्थी र शिक्षकको अनुपात एवम् आवश्यकताका आधारमा विद्यालय समायोजन तथा पुनर्वितरण तथा प्रधानाध्यापक व्यवस्थापन सहित दरबन्दी मिलान गर्ने नीतिलाई यस आर्थिक वर्षमा प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
८६. अंग्रेजी, गणित तथा विज्ञान विषयमा रहेको शिक्षक अभावलाई पूर्ति गर्नका लागि स्थापित नगरपालिका स्तरीय सिकाइ सहजीकरण केन्द्रलाई थप आधुनिक र नतिजामुलक ढंगले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ साथै म.प. विश्वविद्यालय संग समन्वय गरि मोबाइल शिक्षक र सुत्केरी शिक्षकको सट्टा विदाको व्यवस्थापन गरिने छ
८७. घर बलियो जगले, विद्यालय बलियो बाल विकासले भन्ने आदर्श वाक्यका साथ प्रारम्भिक बाल विकास कक्षाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८८. सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा अनिवार्य रूपमा एन.सि.सि., जुनियर रेडक्रस र नेपाल स्काउट सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
८९. कक्षा ८ सम्म हामी र हाम्रो वीरेन्द्रनगर नामको स्थानीय पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
९०. विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षक र अध्ययनरत विद्यार्थीहरूमा अतिरिक्त क्रियाकलाप, खेलकूद, संगित, योग र ध्यान, करियर गाइडेन्स तथा मनोपरामर्श जस्ता सीपहरूको विकास गर्ने कार्यमा आवश्यक सहजीकरण गरिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
९१. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई डिजिटलाइज्ड बनाउने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
९२. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका क्षेत्रमा बसोवास गर्ने लक्षित उमेर समूहका प्रौढहरूलाई साक्षर गराउनका लागि सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमार्फत साक्षरता कक्षा सञ्चालन गर्ने कार्यमा आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।

९३. मध्यपश्चिम विश्वविद्यालयसंगको साझेदारी र सहकार्यमा शिक्षक मेन्टरिङ कार्यक्रम तथा शिक्षक र कर्मचारीको क्षमता विकास तथा पेसागत सहायताका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
९४. आधारभूत शिक्षा परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा) लाई थप नियमित, व्यवस्थित प्रतिष्पर्धी गराउन आवश्यक कार्य अवलम्बन गरिनेछ । नगरपालिकाको शैक्षिक गुणस्तर उन्नयनमा आवश्यक सहयोग गर्नका लागि विभिन्न विषयका विषयविज्ञहरू सम्मिलित वीरेन्द्रनगर थिङ्क ट्याङ्क स्थापना र परिचालन गरिनेछ ।
९५. माध्यमिक विद्यालयहरूमा विद्यालयमा स्टेम एजुकेशन (STEM Education) लाई प्रवर्धन गर्नका लागि विज्ञान, सूचना प्रविधि, संगित र गणित विषयको प्रयोगशालाको निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
९६. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक, कक्षा ५ सम्म अध्ययन गर्ने बालबालिकाहरूका लागि निशुल्क दिवा खाजा केन्द्रीकृत र स्थानीय उत्पादनमा आधारित बनाउने, आधारभूत तहका बालिका र दलित विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति र किशोरीहरूका लागि निःशुल्क सेनेटरी प्याड वितरण र प्रयोग गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित गरिनेछ ।
९७. विद्यार्थी चाप बढी भएका र शून्य दरबन्दी भएका विद्यालयहरूमा स्वयम् सेवक शिक्षक व्यवस्थापनका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिई आगामी आर्थिक वर्षमा थप सहायता प्रदान गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
९८. श्रम शोषणमा परेका, अभिभावक विहिन तथा आर्थिक रूपमा अति विपन्न एवम् सिमान्तकृत अभिभावकका बालबालिकाहरूलाई निःशुल्क रूपमा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने उद्देश्यले नगरपालिका अन्तर्गतको एउटा सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयलाई **आवासीय विद्यालय**को रूपमा विकास गरिनेछ ।
९९. विद्यालयको भौतिक पक्षमा सुधार गर्न र बालबालिकाका लागि उपयुक्त सिकाइ वातावरण निर्माणका लागि **नगर प्रमुख शैक्षिक पुर्वाधार विकास कार्यक्रम**लाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१००. विद्यार्थीको सिकाइमा देखिएको क्षति कम गरी सिकाइमा बढोत्तरी गर्न सिकाइ आपूरण एवम् द्रुत सिकाइ योजना (ReAL Plan) लाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०१. नगरपालिकामा रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूको सेवा क्षेत्रमा रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा पहुँचको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ । विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय शिक्षाको पहुँचमा आउन नसकेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा लैजान आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०२. यस नगरपालिका अन्तर्गत सञ्चालित विशेष विद्यालय र स्रोत कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालयहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
१०३. युवाको उमेर समूह (१६—४० वर्ष) को आवश्यकतालाई दृष्टिगत गर्दै शिक्षा आर्जन तथा वृत्तिको अवसरको खोजीमा रहेका युवालाई लक्षित गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१०४. समाजमा विद्यमान गरिबी, अशिक्षा, छुवाछुत, कुरीति, लैङ्गिक हिंसा, विभेद र विषमता एवम् विपद् जस्ता समस्या वा जोखिम हटाउन युवा परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१०५. युवासंग उधमशिलत कार्यक्रम मार्फत युवाहरुको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने कार्यक्रम लागू गरिने छ। यसमा स्वदेशमा नै सम्भावना देखेहरुको लागि आवश्यकता, महत्व र विशिष्टताका आधारमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ। यसमा महिला, दलित, जनजाति र विपन्नलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१०६. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको प्रतिनिधित्व गरी राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पदक प्राप्त गर्न सफल खेलाडीहरुको प्रोफाइल तयार गरी नगरपालिकाको तर्फबाट सम्मान गरिनेछ ।
१०७. विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरुको खेलकुद क्षेत्रमा विकास गर्नका लागि नगरपालिकामा सञ्चालित सबै सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरुमा खेलकुद प्रशिक्षकको विस्तार एवम् व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०८. स्वास्थ्यका लागि खेलकुद भन्ने आदर्श वाक्यका साथ नगरपालिका स्तरमा राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड, वीरेन्द्रनगर कप लगायतका विभिन्न खेलहरु सञ्चालन गर्ने कार्य गरिनेछ ।
१०९. नगर खेलकुद तथा नगर युवा परिषद् मार्फत खेलकुद तथा युवा केन्द्रित गतिविधिहरु अगाडि वढाइनेछ ।
११०. दशौँ राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा कर्णाली प्रदेशबाट सहभागी हुने खेलाडीलाई प्रशिक्षण, तालिम लगायतका अन्य व्यवस्थापकीय कार्यमा नगरपालिकाको तर्फबाट सहयोग गरिनेछ । कर्णाली प्रदेशको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्दै पदक हासिल गर्ने खेलाडीलाई नगद सहित प्रोत्साहित गरिनेछ ।

च) महिला , बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक तर्फका

१११. बालमैत्री नगर घोषणा गर्न आवश्यक सूचकहरु पूरा गरी बालमैत्री नगरपालिका निर्माणका लागि अभियानात्मक रुपमा विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । यसका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका सूचकहरु पूरा गरि घोषणाका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण वर्षको रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
११२. महिलाहरुको सर्वाङ्गीण उत्थान तथा सबलिकरणमा विशेष ध्यान दिइनेछ । साथै महिला , बालबालिका माथि हुने घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि समूदाय स्तरमा बहस, पैरवी तथा सचेतनामूलक अभियान कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
११३. सामाजिक कुरीति , हानिकारक अभ्यास र कुसंस्कार विरुद्ध अभियानात्मक र प्रचारात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरी समृद्ध न्याय र समतामूलक समाज निर्माण तर्फ उन्मुख गराइनेछ ।
११४. महिलाहरुलाई आत्मनिर्भर बनाउन व्यावसायिक सीपमूलक तालिम प्रदान गरी स्वरोजगारतर्फ उन्मुख गराइनेछ ।
११५. नगरपालिकाबाट गठन हुने बालबालिकाहरूसंग सरोकार राख्ने विभिन्न विकासात्मक समितिहरुमा, स्वास्थ्य , शिक्षा योजनाहरुमा बालबालिकाहरुलाई आमन्त्रित सदस्यको रुपमा सहभागी गराइनेछ ।

११६. जोखिममा रहेका र विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूलाई विशेष संरक्षण र सहयोग गरिनेछ ।
११७. लैङ्गिक समानता अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशिकरणमा विशेष जोड दिईनेछ । लै.स.अ.सा.स. लाई नगरपालिका सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूमा आन्तरिकीकरण गरिनेछ ।
११८. जेष्ठ नागरिकहरूको सम्मानको लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्रहरूको अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गरिनेछ ।
११९. सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समेट्ने गरी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१२०. विगत देखि नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुदै आएको नगरको छोरी बचत खातालाई थप परिमार्जन सहित निरन्तरता दिईनेछ ।
१२१. सुरक्षित आवास गृहको प्रभावकारी सञ्चालनका लागि कानून निर्माण गरिएकोले सो को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि निर्माण गरिएकोले सो को पूर्ण कार्यान्वयन गरिनेछ ।

छ) स्वास्थ्य तर्फ

१२२. “सरसफाई र स्वास्थ्य जीवनशैली हाम्रो रहस्य, स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँचयुक्त वीरेन्द्रनगर” भन्ने मुल नाराका साथ, प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, तथा पुनर्स्थापनात्मक स्वास्थ्य सेवालाई जनताको सहज पहुँचमा पुऱ्याइने छ ।
१२३. जनस्वास्थ्यको विवरण लिन र स्वास्थ्य सेवालाई सहज पहुँचमा पुऱ्याउन सबैको घर दैलोमा गई वीरेन्द्रनगर स्वास्थ्य सन्देश कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१२४. जिल्ला रेडक्रस शाखा सुर्खेत र ब्लड बैंक संगको समन्वयमा वीरेन्द्रनगर नगरपालिका भित्र का विरामीहरूलाई आवश्यक परेको खण्डमा निशुल्क रगत प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१२५. नगरपालिकाका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू प्रभावकारी रूपमा उपलब्ध गराईने छ ।
१२६. यस नगरपालिका अन्तर्गत सञ्चालनमा रहेको महिला तथा बालबालिका नगर अस्पताललाई स्तरोन्नती गरी स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ । साथै प्रदेश अस्पताल संग समन्वय गरी थप विज्ञ सेवा सञ्चालन गरिने छ ।
१२७. स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई बालबालिका, किशोर किशोरी, जेष्ठ नागरिक, यौनिक तथा अल्पसंख्यक, अपाङ्ग मैत्री, बनाउदै लगिनेछ ।
१२८. गर्भवति महिलाहरूको निःशुल्क भिडियो एक्सरे सेवा संचालनलाई निरन्तरता दिन सामुदायीक भिडियो एक्स-रे सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
१२९. यस पालिका अन्तरगतका वर्थिङ्ग सेन्टरबाट सुत्केरी हुने महिलाहरूका लागि नगर प्रमुख सुत्केरी पोषण कोशेली कार्यक्रम लागू गरिने छ । गर्भवति महिलालाई प्रसुति सेवाको लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स

सेवा तथा सुत्केरी महिलाहरूलाई घरमै गै स्वास्थ्यकर्मीहरू द्वारा निःशुल्क उत्तर प्रसूती जाँच तथा परामर्श सेवा दिइने छ ।

१३०. हेलो गर्भवती आमा कार्यक्रमलाई अझ व्यवस्थित गराइने छ । पहूँच नपुगेका क्षेत्रहरूको पहिचान गरि पहूँचको विकास गरिनेछ ।

१३१. अति विपन्न नागरिकहरूको निःशुल्क स्वास्थ्य बीमाको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३२. किशोरी तथा महिलाहरूको मर्यादित तथा सुरक्षित महिनावारी सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यले नगर अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट वितरण गरिएको निःशुल्क सेनेटरी प्याड वितरणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३३. महिलाहरूका स्वास्थ्य समस्याहरूको पहिचान, निदान तथा उपचार गर्नका लागि नियमित तथा विशेष शिविरहरू मार्फत प्रत्येक वडाको स्वास्थ्य संस्थाहरूमा महिलाहरूको पाठेघरको मुखको क्यान्सरको जाँच, पाठेघर खस्ने समस्याको जाँच, स्तन क्यान्सरको जाँच तथा फिस्टुलाको जाँच र परामर्श को कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३४. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा न्यूनतम सेवा मापदण्ड अनुरूप नियमित रूपमा लेखाजोखा गरी कार्ययोजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।

१३५. डिजिटल गुनासो पेटिका सञ्चालन गरी सेवाग्राहीको स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी गुनासोलाई सम्बोधन गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गरिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१३६. मानसिक स्वास्थ्य तथा लागू औषध दुर्व्यसनी सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम समुदाय स्तर, विद्यालय र सुधारकेन्द्रहरूमा सञ्चालन गरिने छ ।

१३७. स्वच्छ विद्यालय वातावरण, विद्यालय पोषण, जुकाको औषधि वितरण, स्क्रिनिङ तथा स्वास्थ्य परीक्षण सेवा, किशोर किशोरी तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा जस्ता विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ र यी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि विद्यालय नर्स कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । नीजि तथा संस्थागत माध्यामिक तहका विद्यालयहरूमा विद्यालय नर्स स्वयं विद्यालयले नै व्यवस्थापन गर्ने गरी प्रक्रिया बढाइने छ ।

१३८. नगरपालिकाको एकीकृत स्वास्थ्य सूचना प्रणालीमा सूचनाको शुद्धता, समयबद्धता र पूर्णतामा निगरानी गरी गुणस्तरीय बनाइनेछ । साथै यस वर्ष सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूमा e-HMIS विस्तार गरिने छ ।

१३९. उच्च रक्तचाप, मधुमेह, मृगौला रोग, मुटुरोग, अर्बुदरोग, दम, मोटोपना र मानसिक स्वास्थ्य समस्या जस्ता नसर्ने रोगहरूको स्क्रिनिङका लागि स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । साथै वडाका आधारभूत स्वास्थ्य संस्थाबाट जेष्ठ नागरिकहरूका लागि विशेष एकिकृत अभियान कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१४०. दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप सन् २०३० सम्म स्वास्थ्यका सूचाङ्कहरू पुरा गर्न जनस्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न किसिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिने छ ।

१४१. सरुवारोग, महामारी, प्राकृतिक प्रकोप तथा बिपद् व्यवस्थापन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य एवम् पुनःस्थापनाको एकिकृत रुपमा व्यवस्थापन गरिने छ।
१४२. खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरुको निगरानी गरी पूर्ण खोप पालिका दिगोपना र सुनिश्चितता कायम गरिने छ।
१४३. नगर भित्र रहेका थारु समुदायमा सिकलसेल एनिमिया रोगको परीक्षण तथा उपचार गर्न कर्णाली प्रदेश अस्पताल संग सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१४४. नगरपालिका अन्तर्गत टाढा भएका वडाहरु तथा सुकुम्वासी क्षेत्रहरुमा विशेषज्ञ सहितको मानसिक स्वास्थ्य उपचार आमा स्वास्थ्य शिशु पोषणा दाँत, आँखा, कान सहित एकिकृत स्वास्थ्य शिवीर संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ।
१४५. आयुर्वेदिक पद्धतिलाई पनि जनसमुदायको पहुँचमा पुऱ्याउन आयुर्वेदिक शिविर सञ्चालन तथा आरोग्य केन्द्रहरुलाई थप सुविधा सम्पन्न गराईने छ।
१४६. स्तनपान कक्ष तथा पोषण कर्नर नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्तनपान कक्षको व्यवस्थापन गरिने छ।
१४७. अति विपन्न नागरिकहरुलाई वडाको सिफारिसमा सम्बन्धित अस्पतालमा निःशुल्क औषधि उपचारका लागि सिफारिस गरिनेछ। साथै तोकिएका दिर्घ रोगिहरुलाई मासिक औषधि उपचार खर्च उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१४८. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण सरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाहरुको नियमन, नियमित अनुगमन, मूल्यांकन गरिने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।
१४९. स्थानीय स्तरमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपयोग बृद्धि गर्नका लागि नमस्ते आमा समूह कार्यक्रम सञ्चालन गरी स्वास्थ्य आमा समूहलाई पुर्नजागरण गरिने छ।
१५०. कार्यसम्पादनका आधारमा स्वास्थ्य संस्थाहरु र स्वास्थ्य कर्मचारीहरुको मूल्यांकन गरी उच्च कार्यसम्पादन गर्ने स्वास्थ्य संस्था र कर्मचारीलाई पुरस्कृत तथा प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
१५१. पोषण प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन वडा स्तरबाटै महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको सक्रियतामा बृद्धि अनुगमन कार्य तथा कुपोषित बालबालिकालाई सर्वोत्तम पिठो वितरणको व्यवस्था मिलाईने छ।
१५२. नगरपालिकामा मनोपरामर्श सेवा कक्ष स्थापना गरी समुदाय स्तर सम्म मनोपरामर्श सेवा दिने व्यवस्था मिलाईने छ।

छ) सामाजिक सुरक्षा तथा ब्यक्तिगत घटना दर्ता तर्फ

१५३. ब्यक्तिगत घटना समयमा नै गर्नका लागि प्रचार प्रसार तथा घटना दर्ता शिविर सञ्चालन गरि घटना दर्ता शतप्रतिशत पुऱ्याई पूर्ण रुपमा घटना दर्ता पालिका घोषणा गरिने छ साथै ब्यक्तिगत घटना दर्ताका हस्त लिखित रजिष्टरहरु डिजिटाइजेशन गरिने छ।

१५४. स्थानीय पञ्जीकाधिकारीहरूलाई समय समयमा अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गरी दक्षतामा सुधार गरिने छ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको Biometric Verification अनिवार्य रूपमा गरिने छ।

१५५. सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरिरहेका लाभग्राहीहरूलाई बैंक खातामा नियमानुसारको भत्ता रकम Electronic Fund Transfer (EFT) मार्फत भुक्तानी गरिने छ।

ज) कृषि विकास तर्फ

१५६. “वीरेन्द्रनगरको अठोट पकेट क्षेत्रमा जोड” भन्ने नारा अनुरूप नगरपालिकाले निर्धारण गरेका विभिन्न बालीका पकेट क्षेत्र अनुसार उत्पादन हुने बालीलाई प्राथमिकतामा राखी सोही बमोजिम बाली वस्तुहरूको पकेट क्षेत्र निर्माण तथा विस्तारका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१५७. “सिँचाईमा लगानी कृषकलाई आम्दानी” भन्ने नाराका साथ कृषि पूर्वाधार अन्तर्गत सिँचाई सुविधा नपुगेको जमिनमा सिँचाई सुविधाको लागि साना सिँचाई कार्यक्रम संचालन गरी सिंचित क्षेत्रफल बढाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१५८. “कृषिजन्य वस्तुको आयात घटाउ स्थानीय उद्यमी बढाउ” भन्ने नाराका साथ वीरेन्द्रनगरमा व्यवसायिक रूपले कृषिजन्य व्यवसाय गरिरहेका किसानहरूको स्तर उन्नतीका लागि माग बमोजिमका कार्यहरूमा अनुदानका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

१५९. “साना किसानको पहिचान विपन्न लाई अनुदान” भन्ने नारा अनुरूप विपन्न किसानहरूको लागि कृषि क्षेत्रको पूँजी तथा प्रविधिमा विशेष प्रकारका अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ।

१६०. “वीरेन्द्रनगरको रहर विषाधीमुक्त सहर” भन्ने नारा अनुरूप प्राङ्गारीक खेती प्रोत्साहनका लागि जैविक मल तथा जैविक विषादि निर्माणमा प्रोत्साहनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ र तरकारी तथा फलफूलमा द्रुत विषादि अवशेष परीक्षण कार्यलाई तिब्रता दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१६१. “वीरेन्द्रनगरको खेती जलवायू मैत्री प्रविधि” भन्ने नारा अनुरूप जलवायु तथा वातावरण मैत्री कृषि उत्पादनका प्रविधिहरू अवलम्बन गरी जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१६२. “बिउमा परनिर्भरता घटाउ स्थानीय बिउ बचाउ” भन्ने नाराका साथ नगर भित्रै गुणस्तरीय खाद्यान्न तथा तरकारी बिउ उत्पादन वा रैथाने बिउ संरक्षणका लागि कृषक समूह तथा कृषि सहकारीलाई बिउ उत्पादन कार्यमा सहयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१६३. “हाम्रो रहर कौशि खेतीको सहर” भन्ने नारा लाई आत्मसात् गर्दै नगरपालिका भित्रका शहरीकरण भैरहेको वडाहरूको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै पोषण सुरक्षाको लागि कौसी खेती प्रबर्द्धन कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१६४. “जमिन बाँझो नराखौं, सक्नेलाई खेती गर्न दिऊ” अभियानलाई आत्मसात् गर्दै लीज र जग्गा करार मार्फत खेती गर्ने कृषकलाई जग्गा भाडामा अनुदान तथा खेती गर्न सम्भावित ठाँउमा आवश्यक पूर्वाधार (सिँचाई, सडक आदि) निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१६५. “विदेशिने यूवा घटाँउ स्वदेशमै रोजगारी बढाँउ” भन्ने नाराका साथ वैदेशिक रोजगारबाट फर्की कृषि व्यवसाय गरिरहेका वा गर्न चाहने यूवाहरुको लागि पुँजि तथा प्रविधीमा अनुदान उपलब्ध गराईने छ
१६६. “स्थानीय उत्पादनको उपभोग बजारीकरणमा सहयोग” भन्ने नारा अनुरूप स्थानीय उत्पादन बिक्री वितरण कार्यमा सहजता गर्नका लागि स्थानीय कृषि हाटबजारको स्थापना तथा संकलन केन्द्रको रुपमा कृषि सहकारीको माध्यमबाट बजारीकरणमा सहज गराउने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१६७. नगर कृषि विकास शाखाको समन्वयमा वडा तहमा कृषि कार्यक्रम संचालनका लागि एकद्वार प्रणाली अबलम्बन गरिनेछ र प्रमुख बालीका सम्भावित पकेट क्षेत्र तोकिएका वडालाई प्राथमिकतामा राखी एक वडा एक कृषि प्राविधिक जनशक्ति को व्यवस्थापन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१६८. कृषि क्षेत्रमा हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्नको लागि बालि बीमा गर्न कृषकलाई प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
१६९. वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका कृषकहरुलाई वीउ विजन मल र प्राविधिक सहयोग र उत्पादनमा आधारित अनुदानको कार्यक्रम सञ्चालन गरि नगरलाई तरकारी फलफूल डेरीजन्य उत्पादन र मासुमा आत्मनिर्भर तर्फ उन्मुख गराइनेछ ।

झ. पशुपन्छी विकास तर्फ

१७०. पशुपन्छीपालन गरिरहेका र गर्न चाहने महिला, दलित, जनजाति र अन्य जातका विपन्न कृषकहरुलाई थप व्यवसायिक बनाउन व्यवसाय प्रतिको लगाव बढाउन सेवा पहुँच कम भएको पशुपालन क्षेत्रहरुमा स्थलगत गाई/भैँसी/बाख्रा/कुखुरा/बंगुरपालन तालिम सञ्चालन गरी कृषकलाई व्यवसाय प्रति थप उत्प्रेरित हुने नीति लिइनेछ ।
१७१. उन्नत पशु उत्पादन गरी उत्पादन बढाउनको लागि नगरपालिकामा गाई/भैँसीमा कृतिम गर्भाधान कार्यक्रम शुरु भएको छ र थप प्रभावकारी बनाउन कृतिम गर्भाधानबाट पशु गर्भाधान भई व्याएको पशुलाई पोषणमा सुधार ल्याउन प्रमाणित प्रमाण सहित आएका कृषकहरुलाई सुत्केरी पोषण कोसेली प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
१७२. नगर क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक कुकुरहरुको संख्या न्यूनीकरण गरी रेबिज रोगको जोखिम कम गर्नुको साथै सम्भावित सडक दुर्घटनामा नियुनिकरण र शहरी सुन्दरता कायम राख्न घरेलु कुकुरहरुलाई रेबिज रोग बिरुद्धको खोप लगाउने र सामुदायिक कुकुरहरुको बन्ध्याकरण शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
१७३. पशुपन्छीसँग सम्बन्धित महामारीजन्य रोग, पशु/पशुपन्छीजन्य पदार्थ उपभोग/उत्पादन/बजारिकरण आदि सम्पूर्ण गतिविधिको बारेमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम बिभिन्न सञ्चार माध्यमबाट सम्बन्धित सरोकारवालाहरुलाई सन्देश प्रवाह गर्ने नीति लिइनेछ । नगरको पशुपन्छी तथ्याङ्क संकलन गरी समय सापेक्ष सफ्टवेयरमा अद्यावधिक गरिनेछ ।
१७४. पशुपन्छी स्वास्थ्यका लागि बिभिन्न किसिमका औषधी उपचार सेवा, पशु स्वास्थ्य शिविर र महामारीजन्य रोग नियन्त्रणका लागि पशुपन्छी खोप सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१७५. हाल वीरेन्द्रनगर ११ समझिघाट स्थित भेरी नदि किनारमा रहेको गौशालालाई व्यवस्थित र दिगो रूपमा सञ्चालन गर्ने गरी आत्मनिर्भरताको लागि थप व्यवस्थित गर्न प्राविधिक सहयोग र सुझाव दिंदै गौशाला सञ्चालन गरिनेछ ।
१७६. व्यवसायिक कृषकहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न कृषकहरूलाई मागको आधारमा कृषि यान्त्रिकीकरण तथा काउम्याट जस्ता आवश्यक सामग्रीहरूमा सहयोग गरिनेछ ।
१७७. पशुपन्छी बीमा कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखी कृषकहरूको लगानी सुरक्षित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१७८. स्थानीय बाखा प्रवर्द्धनका लागि नगरको सम्भाव्य क्षेत्रलाई बाखा स्रोत केन्द्रको रूपमा स्थापना गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने नीतिमा स्थानीय बाखा प्रवर्द्धनका लागि वडा नं १३, १४, १५, १६, सत्तेकाडा र अन्य वडाका सम्भाव्य क्षेत्रलाई तोकिएका कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ज. उद्योग तथा वाणिज्य प्रशासन तर्फ**
१७९. बजार क्षेत्रलाई शहरी सौन्दर्यता र स्वरोजगारीको अवसरको रूपमा विकास गर्न फूटपाथ क्षेत्रको मापदण्ड निर्धारण गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
१८०. नगर क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका सबै व्यापार व्यवसायलाई व्यवसाय करको दायरामा ल्याइनेछ । वाणिज्य प्रशासन अन्तर्गतको कामलाई विद्युतीय प्रणालीमा आधारित बनाइनेछ । एकद्वार प्रणालीबाट कर संकलन कार्यलाई थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।
१८१. “स्थानीय उत्पादनबाट हुन्छ पहिचान, यसैबाट हुन्छ राष्ट्रीय पुँजीमा योगदान” को नीति लिंदै स्थानीय कच्चा पदार्थ, उद्यमशिलता र सीपमा आधारित लघु घरेलु उद्योगको विकासलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । सहकारी क्षेत्रलाई समेत उद्योगतर्फ आकर्षित गरिनेछ । नवप्रवर्तनमा आधारित स्टार्टअप उद्यमीलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१८२. बजार अनुगमन कार्यलाई तिब्रता दिई उपभोक्ता अधिकार तथा हित संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
१८३. स्थानीय आवश्यकतामा आधारित: निर्माण, इलेक्ट्रिसियन, प्लम्बिङ, कृषि, पशुपालन, कम्प्युटर/आईटी, सिलाई-बुनाई आदि क्षेत्रमा सीप विकास तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१८४. एक वडा एक उद्यमशिलता साथै उद्यमशिलता, रोजगारी र उत्पादन वृद्धि, हुन्छ नगरको समृद्धी भन्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१८५. “साना उद्यम, ठूलो परिवर्तन ” र “उद्यम गरौं, आत्मनिर्भर बनौं” भन्ने नीति अन्तर्गत लघु, घरेलु उद्योगहरूको प्रवर्द्धनका लागि उद्योग स्थापना, प्रविधि हस्तान्तरण, बजार पहुँच र उत्पादन प्रवर्द्धनका लागि एकिकृत योजना तथा कार्यक्रम बनाई लागू गरिनेछ ।
१८६. “डिजिटल रोजगारीमा युवाको रहर्, यही बाटो हो बन्ने समृद्ध नगर” भन्ने नीति अन्तर्गत उद्यमशिलता र सूचना प्रविधिलाई एकसाथ जोडिने कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

१८७. “युवा जागौ, उद्यम बढाऔ” नीति अन्तर्गत युवामैत्री उद्यमशिलता कार्यक्रमलाई अभियानका रूपमा संचालन गरिनेछ।
१८८. बुलबुले हाटबजारलाई स्थानीय कृषि उत्पादन तथा रैथाने कृषि बाली बिक्री केन्द्रको रूपमा विकास तथा विस्तार गरिनेछ।
१८९. नगरका विभिन्न पर्यटकीय स्थलको लोकेशन म्यापिङ गर्ने एप निर्माण तथा सार्वजनिक यातायातका साधनहरूमा जिपिएस ट्याकिङ सिस्टम जडान गरी सार्वजनिक सेवामा सर्वसुलभ पहुँच कायम गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरिनेछ।
१९०. नगरको पहिचान झल्कने गरी प्रमुख पर्यटकिय स्थलहरूमा आवश्यक संरचनाहरू निर्माण गरिनेछ। महत्वपूर्ण पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा रैथाने खाद्य परिकार बिक्री वितरणको व्यवस्था मिलाईनेछ। साथै नगरको प्रमुख पर्यटकीय स्थलको प्रचार प्रसारको लागि पर्यटन सूचना बोर्ड निर्माण, डिजिटल सूचना पार्टी तथा ब्रोसर छपाई गरी व्यवस्थित गरिनेछ।
१९१. सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई अभियानका रूपमा अगाडि बढाईने छ। वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाहरूलाई स्वदेशमै स्वरोजगारका कार्यक्रमा आवद्ध हुन बिउ, पुँजी, सीप लगायतले प्रोत्साहित गरिने छ। स्थानिय रोजगार सूचना केन्द्र र श्रम मूलक स्थानिय श्रम पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

ट. सहकारी तर्फ

१९२. उच्चस्तरीय आर्थिक सुधार सुझाव समिति, २०८१ ले सहकारी क्षेत्रको सुधारका लागि प्रदान गरेका सुझावहरूलाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै सहकारी सुशासन कायम गरिनेछ।
१९३. हाल संचालनमा नरहेका तथा निष्क्रिय संस्थाहरूलाई थप नियमनको दायरामा ल्याई उद्देश्य अनुरूप पुनः संचालन वा एकीकरणका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ।
१९४. सहकारी अनुगमन कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न गरिबी निवारण सूचना प्रणाली (कोपोमिस) लाई अनिवार्य गर्दै नगरपालिकाबाट उपलब्ध गराईने सेवाप्रवाहमा उक्त प्रणालीमा सूचिकृत नभएकालाई अनिवार्य दायरामा समावेश गरी सेवा प्रदान गरिनेछ।
१९५. सहकारी संस्थाहरूको क्षमता विकासका लागि उद्देश्य अनुरूप संचालन गर्न तालिम, गोष्ठी तथा निर्देशनका माध्यमबाट नियमन गरिनेछ।
१९६. समस्याग्रस्त सहकारीको पहिचान गरी सदस्यको बचत जोखिम न्यूनीकरण गर्न आवश्यक संरचना तथा कार्यक्रमको विकास गरिनेछ।
१९७. तीन खम्बे अर्थनीति अन्तर्गत सहकारी क्षेत्रलाई थप सशक्त तथा व्यवस्थित बन्न प्रेरित गरिनेछ। समुदायमा रोजगारी सिर्जना, गरिबी निवारण, परस्परगत सीप क्षमता प्रवर्द्धन तथा समुदाय प्रतिको उत्तरदायित्व पालना गर्न गराउन सहकार्य गरिनेछ।
१९८. नगर क्षेत्रभित्र रहेका सबै सक्रिय र निष्क्रिय संस्थाहरूको विस्तृत आर्थिक विवरण तयार गरी नियमन प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाईनेछ।

ठ) पर्यटन, भाषा कला साहित्य तथा संस्कृतीतर्फ

१९९. नगरका प्रमुख पर्यटकीय स्थलको पहिचान तथा जानकारी बोर्ड मार्फत पर्यटकीय स्थलको महत्व तथा प्रचार प्रसार गरिनेछ।
२००. नगर भित्र रहेका आदिवासी जनजातीहरूको भाषा संस्कृति जातजातीका संग्रहालयहरूको संरक्षणमा विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ।
२०१. राष्ट्रिय खेलकूदका समयमा हुन सक्ने पर्यटन प्रचारलाई मध्यनजर गरेर नगर भित्र नगर पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना गरिनेछ।
२०२. छेडा देखि गढी भ्यू सम्मको क्षेत्रलाई पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गर्दै एकै प्रकृतिका ऐतिहासिक पर्यटकीय क्षेत्र झल्कने गरी भवन संहिता जारि गरी लागू गरिनेछ।
२०३. विभिन्न जातजाती र समुदायमा रहेको परम्परागत ज्ञान, सीप र प्रविधि विकास तथा पुस्तान्तरण । नगर स्तरीय साहित्य सम्मेलनको आयोजना गरिनेछ वादी, मुस्लिम र राजि समुदायलाई सशक्तिकरण गर्न प्राथमिकता दिइने ।

ड. वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ

२०४. आफूले गरेको प्रदूषणको नैतिक तथा वित्तीय भार प्रदूषक स्वयम्ले व्यहोर्नु पर्छ भन्ने सिद्धान्तलाई आत्मसात् गर्दै फोहर व्यवस्थापनमा नागरिकको वित्तीय सहभागिता सुनिश्चित गर्ने र फोहरको संकलनमा नगरपालिकाको लगानी घटाउँदै अन्तिम विसर्जनमा लगानी बढाइनेछ।
२०५. फोहरलाई स्रोतका रूपमा उपयोग गर्न टोल विकास संस्था केन्द्रीत ज्ञान तथा सीप विकासका क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
२०६. वडा कार्यालयको समन्वयमा कौसीमा रमाउने, फोहरवाट कमाउने अभियानका साथ भान्साको फोहर घरमै व्यवस्थापन गर्न बजार क्षेत्रमा गृहिणी लक्षित कौसी खेती कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
२०७. उपत्यका भित्रका सबै वडाहरूमा फोहर सेग्रीगेशन र प्लाष्टिक नियन्त्रणका अभियान तथा जनचेतनात्मक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै, अभियान संचालनमा विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्था तथा क्लवहरू परिचालन गरिनेछ।
२०८. प्लाष्टिकका कारण नगरको सहरी सौन्दर्य तथा हावा, माटो र पानीमा हुन सक्ने प्रदूषण नियन्त्रणका लागि प्लाष्टिक जलाउने कार्यलाई निरुत्साहीत गर्दै विद्यालय तथा टोल तहमा प्लाष्टिक कैद तथा पुनः प्रयोग अभियान संचालनलाई विद्यार्थीहरू विच प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा निरन्तरता दिइनेछ।
२०९. प्लाष्टिक न्यापर भएका गुट्टा तथा सुर्तिजन्य पदार्थको विक्री वितरणलाई निरुत्साहीत गर्दै नेपाल सरकारले तोकेको भन्दा कम गुणस्तरको प्लाष्टिक झोलालाई कानून बनाई प्रतिबन्ध गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
२१०. नमुनाको रूपमा घण्टाघर र बसापार्कमा Plastic Bottle Collector Machine जडान गरिनेछ । विभिन्न स्थानमा वायु गुणस्तर मापन स्टेश (Air Quality Station) जडान गरिनेछ।

२११. फोहरमैला व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणमा योगदानका आधारमा घर, टोल तथा वडाहरूलाई निश्चित सूचक तोकि सफा, स्वच्छ वातावरणमैत्री घोषणाका अभियानहरू गरिने छ।
२१२. नगरपालिकाको ल्याण्डफील साइटमा फोहर जलाउने कार्यलाई निरुत्साहीत गर्न फोहरको उचित व्यवस्थापन तथा फोहर सेग्रीकेशन गरी अजैविक फोहरवाट आय आर्जन गरिनेछ।
२१३. स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरलाई व्यवस्थित गर्नका लागि गैर सरकारी संघ संस्था र नीजि क्षेत्रसंग सहकार्य गरी अगाडि बढाइनेछ।
२१४. नगरपालिकाको ल्याण्डफिल साइट गुरुयोजना बमोजिम निर्माणका लागि योजनावद् रूपमा काम अगाडि बढाई थप व्यवस्थित गरिनेछ।
२१५. जैविक फोहर न्यूनिकरण तथा प्रशोधन गरी ग्यास तथा मल वनाउने नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
२१६. स्वच्छ वातावरण तथा हरियाली प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिईनेछ। नगरका विभिन्न वडा तथा टोलहरूलाई वातावरणमैत्री स्थानीय शासनका आधारभूत सूचक पुरा भएको घोषणा कार्यक्रम अभियानका रूपमा संचालन गरिनेछ।
२१७. वातावरण मैत्री सूचक पुरा गर्ने घरधुरीलाई स्थानीय सेवा शुल्क तथा दस्तुरमा विशेष छुट दिइनेछ।
२१८. नगरभित्रका सार्वजनिक खोलाहरू सरसफाई तथा खोलाको दुबै किनारमा हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने कार्य वडा समितिको नेतृत्वमा अभियानकै रूपमा अगाडि बढाइनेछ।
२१९. आयमूलक वन नागरिकको धन भने भन्ने नाराका साथ नागरिकलाई आय आर्जनमा सघाउ पुऱ्याउने गरी आयमूलक वन वनाउने कार्ययोजना स्वीकृत गरेका वन उपभोक्ता समूहहरू संग सहकार्य गरिनेछ।
२२०. सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई नगरका पहाडी रैथाने जंगली फल फूल काफल, चुत्रो, ऐसेलु, गुरांसका वेर्ना उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
२२१. उत्तरी जलाधार क्षेत्रका सामुदायिक वनहरूमा जल पुनर्भरण पोखरि निर्माण गर्न सहकार्य गरिनेछ। जलाधार क्षेत्रमा भएका खानेपानी मूलहरूको संरक्षण गरिने छ।
२२२. हरित सहर वनाउने रहर, सफा सुन्दर हाम्रो वीरेन्द्रनगर अभियानका साथ नगर भित्रका कालो पत्रे भै सकेका सडकहरूमा सौन्दर्य वा बहुउपयोगी फूल विरुवा रोपण तथा संरक्षण कार्यक्रम गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, विकास साझेदार लगायत स्थानीय गैर सरकारी संघ संस्था तथा टोल विकास संस्थाहरू संग सहकार्य गरिनेछ।
२२३. आकासे पानी, भान्सा तथा बाथरुमको पानी घर परिसरमै व्यवस्थापनका लागि घर धनिमा ज्ञान सीप र क्षमतामा विकासमा सहयोग तथा प्रोत्साहन गरिनेछ।
२२४. समजीघाटमा निर्माणाधिन शवदाह स्थललाई पूर्णता दिदै सो को संचालन तथा व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गरिने गरिनेछ।

ढ. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

२२५. प्रत्येक वडामा रहेको विपद् व्यवस्थापन कोषलाई समेत एकिकृत गरी नगरमा रहेको विपद् व्यवस्थापन कोषलाई वृद्धि गर्दै सोको परिचालन विपद् कोष परिचालन कार्यविधि बमोजिम गरी नगर भित्र हुने विपद्का लागि तत्काल राहतको प्रवन्ध गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२२६. संभावित विपद्संग सामना गर्न आवश्यक औजार सहितको संयन्त्र निर्माण गर्नका साथै विभिन्न स्थानमा विपद्को पूर्वसूचना प्रणाली व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२२७. साझेदार निकाय लगायत सहयोगी संघ संस्थासंगको सहकार्यमा आपतकालीन कार्यसञ्चालनका लागि व्यवस्थापन र राहत सामग्री भण्डारण केन्द्र स्थापना गर्न प्रदेश सरकार लगायत सहयोगी निकायहरूसंग पहल गरिनेछ ।
२२८. भान्साको आगो नियन्त्रणलाई विशेष जोड दिंदै गृहणीहरू र टोल विकास संस्थाहरूका लागि नगरपालिकाको वारुणयन्त्र टोली प्रत्येक वडामा परिचालन गरिनेछ ।
२२९. विपद्का लागि उत्थानशील नगर निर्माणका लागि आवश्यक नीति तथा योजना निर्माण र विद्यालय, टोल, वडा तथा नगर तहका विपद्संग सम्बन्धित संरचनाहरूको क्रियाशीलता बढाई यसमा संलग्न नगर प्रहरी सहित पदाधिकारी तथा स्वयंसेवकहरूको क्षमता विकासका काम गर्न साझेदार संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
२३०. सहरी सौन्दर्यतामा आंच नआउने गरी फूटपाथ डोके तथा डुलुवा व्यवसायीहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२३१. विद्युतीय चुल्हो, सौर्य ऊर्जा र वायो ग्यास विस्तारमा विशेष जोड दिइनुका साथै नगरका महत्वपूर्ण सडकका रुखहरूलाई छटान तथा सजावटका कार्य गर्दै सडक सौन्दर्य प्रवर्द्धन कार्य गरिनेछ ।
२३२. नगर भित्र लगाइएका विरुवाहरूको संरक्षण तथा गोडमेल गर्न आवश्यक जनशक्तीको परिचालन तथा संरक्षणको जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्न स्थानीय संघ संस्था तथा नीजि क्षेत्र संग सहकार्य गरिनेछ ।
२३३. सडक बत्ती लगायत शहरी सौन्दर्य एवम् ट्राफिक व्यवस्थापनमा ट्राफिक प्रहरी, टोल विकास संस्था र नीजि क्षेत्रसंग सहकार्य गरिनेछ ।
२३४. नगर क्षेत्रका सर्वजनिक स्थलहरू जस्तै खुल्ला चौर, खोला सडक र नालाको अवरोध हटाउने जस्ता कार्यहरूलाई विशेष सरसफाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२३५. विपद् सम्बन्धी घटना घटेमा विवरण प्राप्त भएको ७ दिन भित्र राहत उपलब्ध गराउने र सेवा प्रदायक संस्थाबाट प्राप्त हुने कबुल अंकको ५०% रकम सम्बन्धित वडाले सरसफाईको क्षेत्रमा कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । वडा तथा टोलहरूमा सडक नालाहरू सरसफाई गर्न टोल विकास संस्था तथा क्लबहरू लाई सक्रिय गराईने छ ।

२३६. लामो समयदेखिको समस्याको रुपमा रहेको सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित वसोवासलाई व्यवस्थित बनाउन भूमि आयोगको कार्यक्रम लाई अंझ तिव्र बनाउँदै जग्गाधनी पूर्जा वितरणको कार्यलाई तिव्र रुपमा अगाडि बढाइनेछ ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमहरुको स्वीकृति र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि विगतमा जस्तै सहयोगको अपेक्षा गर्दछु । यस सभालाई गरिमामय र व्यवस्थित बनाउनका लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने वडाध्यक्ष ज्यूहरु, विषयगत समितिका संयोजक एवम् सदस्य ज्यूहरु, कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु प्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु । प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग पुर्याउने सबै प्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दै प्रशासनिक रुपमा सहयोग पुर्याउनु हुने नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, शाखा प्रमुख ज्यूहरु लगायतका अन्य सबै कर्मचारीहरुलाई धन्यवाद चाहान्छु । साथै नीति कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सबै नगरवासीको सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।